

Popola Fronto

INFORMA BULTENO INTERNACIA PRI HISPANA LUKTO KONTRAŬ LA FAŜISMO

ELDONO DE GRUPO LABORISTA ESPERANTISTA VALENCIA (Hispanio)
 REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO: STRATO MAR, NUM. 25

VIKTIMOJ DE PROPRA DOKTRINO

Du voĉoj de alta prestiĝo—tiu de la Prezidanto de la Respubliko k tiu de la Ministro por Nacia Defendo—ĵus sonoris, kun profunda akcento, en la tuta datreveno de nia tragedio. Per ili ambaŭ, parolis nia brava Hispanio, plena nun de intimaj angoroj, vundita de kruelaj ofendoj, sed ĉiam stoike firma, en sia morala devo, antaŭ la rigida Destino. «Ni estos nenies sklavoj! diris per klara tembro Indalecio Prieto. «Ni posedas kvincent mil bajonetojn, kiuj scias perfekte sian rolon!» diris rekte, al la publika opinio, Emanuelo Azaña. Ondojn de freŝa fervoro, plaŭde svingas la vero de tiuj arogaj deklaroj al la transa flanko de niaj landlimoj. En larĝaj sektoroj de tiu fronto urĝas argumentaj municioj por ne perdi poziciojn! Tra la revema cerbo de klasikaj idealistoj k simplaj pacifistoj, kiuj oftigas la vortojn je paco kvazaŭ per tio ili evitus la faktojn pri milito, kia konfuzo baraktas, kia erara kompreno ankoraŭ regas, kiam temas pri nia epopeo...

Ni mem, eĉ nun, respektas la noblajn celadojn al absoluta harmonio; tamen, respekto ne signifas rezignon pri amika kritiko, kiam kraketanta fajrero, ĉe kolizio de la realo kun la fantazio, estas bona ŝanco por instigi defendi fizike la spiritan vivon de songoj k revoj. Nia voĉo estas voko, al la honestaj malamikoj de ĉia milito, por eviti ke ilia tre laŭdinda naŭzo al uzo de armiloj estus senkonscia—decidal—servo al la perversaj pastroj de sanga militismo, sciante lerte uzi mildajn sentojn, por siaj detruaj taktikoj.

La rajto, supera garantio por vera pacifismo, valoras nun nenion, eĉ en la emfazaj tribunaloj de la Juro Internacia. Estas necese—dolare, terure k nepre necese—por la hispana Respubliko, idealista reĝimo solene gravurinta, en sia fundamenta kodo, forlason de ĉia milita metodo, gajni pompe k draste kelkajn grandajn batalojn por akiri, nure ja per tio, prestiĝon je ebla venkanto... kvankam la batalojn ni estus gajnintaj dank' al ĉiuj abomenaj rimedoj, kiujn la barbareco ofertas al kanajloj k friponoj, morala kategorio al kiu ni ne ŝatas aliĝi, malgraŭ tentanta konvinko ke nur tiu kondiĉo pezas en Londono. La sperto donas pruvojn: sovaĝa detruado de Baskio, amasaj masakroj en Malago, montra bombardado de Almerio; tiuj ĉi elstaraj punktoj de tragika listo estis brilaj poentoj, favoraj por la faŝismo, en la velura intrigo de la kancelarioj. Intertempe, nia pravo estis rikano; nia leĝo, ĉifono; nia konvulsianta spasma, teknika analizo...

Tial do se nia rajto, simbolo nun de ĉies rajto, iam atingas agnoskon, tio certe ne okazos pro sentemo de juristoj sed nur—nur!—pro la ĉarma varmo de la publika tutmonda konscienco, kiel spirita apogo al senhezita apliko de forto, granda forto, impona forto, furioza forto de nia Popola Armeo, kun ŝirantaj argumentoj de tankoj, kanonoj, fusiloj, obusoj k aviadiloj... kiujn ni, fervoraj pacifistoj, viktimoj de nia propra doktrino, devas konsideri k akcepti, kun doloro aŭ jam sen tio, kiel utilajn instrumentojn por masoni la fundamentojn de nova socio sen danĝero de milito. Jen praktika pacifismo! Por garde protekti la rozojn, oni fortranĉas la lolon!

Ni batalas, ni militas por la paco! Jen stranga paradokso, kiun ĉiuj devas studi medite k tuj agi konsekvence ĉar neniu hodiaŭ, en la tera planedo, povas kredi sin situe ekster la fermita kurbo de la grandioza demando, kiun reflektas sur la mondo la sopirata rezultato de nia ofero kies resumo petolas tra la digna frazo de Indalecio Prieto k la aplomba aserto de Emanuelo Azaña.

VIZITO AL EKSTERO

POPOLA FRONTO ne estas papera fikcio; ĝin prilaboras k dorlotas laboristaj homoj, kiuj intense perceptas la alternajn fluojn de la hispana tragedio, laŭ eksterlanda taktiko de la socia pulsado.

Kun pasporto en la poŝo, ni pretigas jam lastajn arangojn de ĉi tiu numero. Almenaŭ unu fojon, ni akompanas kelkajn ekzemplerojn en ilia akurata marŝo al la hejmoj, trankvilaj k modestaj, de amikoj amataj tra la pura interkonsento de samsortanoj, kiuj deoras en malsama posteno de redaktoroj k legantoj. Rekta reprezento de la hispana popolfronta esperantistaro, en la viglaj debatoj k specialaj kunvenoj de du proletaj Esperanto-Kongresoj, estos utila por forestreki dubojn k firmigi konvinkojn antaŭ atentinda amaso de nia movado, profitante tiun okazon mem, por ŝiri anonimecon etendante al vi fratajn manojn k montrante al vi laceajn k plaĉajn, samtempe, vizaĝojn...

Neeble estas eviti emocijon pro kelktaga baldaŭa forlaso de milita medio. La kamarada akompano de ĝeniila kongresanaro, kiel fervora ambasado de multaj popoloj, estas milda ŝmiro por volonte forgesi la ofendojn de gvidantoj. Ĝuante la solidaron de gvidatoj. Kun tia intenco, kun tia iluzio, kun tia ekipaĵo ni ekvojaĝas eksterlanden! Ni volas esprimi dankojn per viva voĉo, ni volas prezenti persone argumentojn kvankam tro konatajn... Ni volas ja ankaŭ senlace persisti je la nepra neceso de unueca bloko kontraŭ la faŝismo, kontraŭ la rutino, kontraŭ la sektemo de burokratoj, de filistroj, de diletantoj... Ni volas, finfine, vidi vin, alparoli vin, por rememori vin ĉiame!

La komenco de Aŭgusto, tipa sezono de viglaj rendevuoj por la esperantistoj, koincidas nunjare kun la Internacia Semajno de laborista agitado, por praktika helpo al Hispanio. Favora ŝanco, por publika elmontro de nia vivanteco, hazarde prezentiĝas por verdigi la hurlojn de amasaj lavangoj, finfine sciante jam nete, ke la timo, en superaj salonoj, al faŝistaj minacoj, ne ĉesos ĝis kiam aperos paniko al forta opinia movado.

Tial, ne nuloj, ĉio estu ni!! Kamaradoj k amikoj, el kongresaj urboj, ĝis tre baldaŭ!

«Ne kredu, ke mi pensas pri politiko bazita sur armiloj, aŭ ke mi intencas militistigi la landon. Ne! La plej granda virto de la popolaj armeoj konsistas el tio, ke ili vibras k hardiĝas por altaj idealoj, kiujn oni defendas en tranĉeoj. Kiam la idealo venkas, tiam oni forlasas fusilon k tuj reprenas laborilon aŭ libron, revenante ĉu al fabriko, ĉu al laboratorio por esti la pacemaj civitanoj, kiaj oni ĉiam estis. Jen estas la ĉarma virto de ĉiu Popola Armeo!» Fragmento el diskurso de la Prezidanto de la Respubliko.

GRAVA AVERTO

Tuj post la redakcia arango de ĉi tiu numero forvojaĝos al Roterdamo k Parizo, por partopreni en la Kongresoj de SAT k iPE, la du ĉefredaktoroj de nia gazeto, tial la ordinara numero de la 15. Aŭgusto NE APEROS, tiu deviga paŭzo estas konvena ankaŭ por plenordigi la administraciajn laborojn. La proksima numero do aperos la 1. Septembro, eble kun eksterordinara aldono pri la personaj impresoj, en eksterlando, de niaj oficialaj delegitoj. Profitu la prokraston tuj por intensigi amplekse la propagandon!

MOZAIKO

● La faŝista radiostacio «Radio Requeté» en Bilbao, dissendis la 12. Julio dekreton de generalo Franko, anoncante, ke ĉiuj gazetistoj en lojala zono estos juĝataj de militaj tribunaloj. La punoj fiksitaj estas de tri jaroj ĝis morto. La dekreto jam estas aplikita en Bilbao kie oni fulsilmortigis gazetiston, nur ĉar li estis tia.

● Laŭ sciigoj el Gibraltaro, dum lastaj tagoj alvenis en haveno Algeciras tri mil maŭroj, kiuj tuj eliris vagonare al Madridaj frontoj.

Tiuj trupoj pasis inter la anglaj ŝipoj, kiuj plenumas kontrolan rolon en sudaj maroj. Sed la anglaj ŝipoj certe nenion vidis.

● Germanio estas pioniro de Ne-Interveno, sed rektaj sciigoj el tiu lando komunikas, ke dum lasta semajno de Junio eliris el haveno Hamburgo, «turismaj» teknikistoj, pilotoj k aliaj helpantoj pli valoraj ol infanteriaj trupoj Ankaŭ eliras senĉese el tiu haveno militmaterialo, ĝis tia grado ke tie ekzistas kajo nomata «kajo de Franko».

● La estro de nia aviadilaro, kolonelo Hidalgo de Cisneros parolis entuziasmoplene pri niaj novaj aviadistoj, kiuj debutis la 15. Julio batalante kun escepta kuraĝo.

Kiel pruvo li raportis, ke du junaj pilotoj persekutis germanan aeroplanon, kiu forkuris ĝis eniro en portugala teritorio. Niaj aviadistoj, konsciant pri bezonoj de benzino por la reveno, rezignis la persekutadon k revenis en nian zonan.

● La korespondanto de *Daily Herald* en Gibraltaro, priskribis plendetale la fortikaĵojn, kiuj ĉirkaŭas la anglan rokegon, konstruitaj en hispana teritorio de germanaj teknikistoj.

La kanonoj estas el germana deveno k ilin transportis la germanaj militŝipoj «Detschland» k «Admiralo Von Scheer» la 22. Februaro k la 20. Marto.

Du baterioj estas duonmejlje de Algeciras, en golfeto de Getares. Alia baterio estas apud la Venta de Pelayo, ĉe la marbordo, je sep mejloj proksime al Algeciras.

Malantaŭ tiuj baterioj estas aliaj de samaj kanonoj k unu de antiaeraj kanonoj. Ankaŭ estas baterioj en Punta Carnero k Tarifa. En alia loko estas kvin baterioj malpli gravaj.

● Dum monato Julio niaj aviadistoj batalis senĉese k sukcesplene. Ankoraufoje ili elpruvis ke ili mastras nian ĉielon. La unua datreveno de la ribelo, la 19. Julio estis konvene k solene festita de nia aviadilaro.

Tiun tagon la faŝistoj perdis 26 aeroplanojn, dum ni perdis nur 1. Neniam estis okazinta en la mondo batalo en aero tiom grandioza.

● Niaj propagandaj komisaroj de suda armeo inaŭguris novan propagandan sistemon: Per rondaj k malgrandaj kruĉoj, bone fermitaj, ili sendis tra rivero Guadalquivir propagandajn foliojn al faŝista zono. La kruĉoj surnaĝis kunportante flageton kun afiŝo diranta: Vivu la Respubliko!

La forjeto de tiuj kruĉetoj al la rivero estis solene festata k ĉeestis aŭtoritatoj k fremdaj gazetistoj.

● Post la falo de Bilbao, nova ko-

diĉo ke li forlasu la landon. Saman procedon oni uzis kun aliaj kaptitoj. Al ĉiuj estis demandate, kien ili deziras vojaĝi k ĉiuj respondis, ke al Anglio. Post kelkaj tagoj oni kondukis ilin al haveno, kie ili enŝipiĝis por vojaĝi al Anglio. La ŝipo alvenis en hispana faŝista haveno, kie ili estis liveritaj al ribelaj aŭtoritatoj k tuj transportataj al frontolinioj.

● Laŭ sciigoj el Romo, ĵus alvenis en Italio nova grupo da vunditoj. Nun temas pri 800 «volontuloj» kiuj volonte revenas al Italio. Ili apartenas al «Nigraj Sagoj» k, post resaniĝo, ili tute «volonte» reiros al Hispanio.

● Laŭ fidindaj sciigoj Mussolini sendis al Hitler, en Berchiesgaden novan planon por tuja likvido de hispana situacio. Mussolini sendis oficirojn al Hispanio por studi la situacion; ili konkludis, ke estas bezonataj 15 divizioj. Italio proponas sendi 10 diviziojn se Hitler sendas 5. Sekve de tiu propono Italio akceptas, ke la plumbk fermineralo estos por Germanio k la hidrargo por Italio. La raporto de Mussolini finas dirante, ke Anglio faros nenion por malhelpi tiun planon k ke Francio nenion povis fari por kontraŭstaro.

En Germanio tiu plano naskis fortan diskuton k fine estis decide-

Nia gazeto en Japanio ĵus suferas malpermeson oficiale k rigore. Japanio estas aktiva k danĝera avangardo de la faŝismo en Oriento. Laŭ praktika solidareco de friponoj k banditoj — el kio devus lerni la Demokratio — ĝi atakaĉas milite gravajn urbojn de Ĉinio por eltiri profiton je la delikata situacio internacia k logi atenton de la opinio malproksimen de Hispanio. La ĉina popolo, unuiginte sub komuna signo, havas la varman simpatian de ĉiuj hispanoj. Ambaŭ epopeoj estos bona ekzemplo ankaŭ por la proletaro de Japanio, kiu en lasta balotado komencis fajfe laŭtigi voĉon...

merca traktato estas subskribita de Hitler k Franko rilate al eksportado de fermineralo el nordaj minoj.

Dum la jaro 1935. Germanio importis el Hispanio, 110.000 tunojn da fermineralo. Dum monato Majo 1937. Germanio importis 200.339 tunojn da fermineralo el hispana Maroko k 5.232 tunojn el nia duoninsulo.

● Unu el la taskoj plenumitaj de nia aviadilaro, dum la nuna ofensivo en madridaj frontoj estas tiu, kiu rilatas al propagando. Niaj aeroplanoj ĵetis, dum malmultaj tagoj, sur la faŝistaj linioj, 51 milionojn da flugfolioj.

● Unu el la forkurintoj ĵus veninta en niajn tranĉeojn estas 30-jara germano, kiu rakontis novan sistemon, uzita en Germanio por varbi rekrutojn al perfida Franko:

Li estis en malliberejo k ricevis avizon, ke oni pardonos lin sub kon-

prokrasti la aferon ĝis kiam la angla projekto pri Ne-Interveno estu akceptata aŭ malakceptata.

Tiu situacio klarigas la ŝajne momentan pasivecon de Germanio.

● La itala gazeto *La Tribuna* parolas pri la volontuloj k diras: «La foririgo de la volontuloj nur povos esti plenumata post kvanto da tempo, kion oni ne povas antaŭfiksi sed kiu certe estos longa k kiun oni povos plilongigi laŭplaĉe».

● Dum Sro. Eden penas aranĝi la aferojn tiamaniere, ke Anglio neniel partoprenu en milito, Franko respondas al Anglio per kuraĝaj agoj.

Laŭ oficialaj sciigoj, la kapitano k ŝipanaro de angla ŝipo «Candleston Castle» estas arestitaj de Franko.

Poste oni parolos ankoraŭ pri tio, ke Anglio estas la «reĝino de la maroj». Kiam giganto hezitas...

La hispana esperantistaro deziras sukceson al la Internaciaj Kongresoj!

LA PREZIDANTO AKUZIS!

En la jubilea tago pri la unua datreveno de nia milito, en la Universitata Solenejo, antaŭ ministroj k aŭtoritatoj, parolis denove la Nacia Prezidanto; kun serena emocio li studis la ĝeneralan situacion k akuze nudigis la strukturon de la Londona organismo. El tiu parto mem ni prezentas koncizan resumon, pro materia neoblo je ampleksa traduko.

Germanio, Italio k Portugalio, en cinika kombino, invadas la teritorion de Hispanio. Antaŭ invado pruvita, elmontrita k ne provokita, kion faris la Respubliko? Hispanio, nature k simple, sin turnis al la Ligo de Nacioj; ĝi ne iris tien por almozi la solvon de sia interna konflikto, ho ne, tute nel Ni pledis en la Ligo de Nacioj por ke, en tiu palaco de la Juro Internacia, oni sciu ke Hispanio, membra ŝtato de tiu Ligo, estas invadita de tri aliaj ŝtatoj, el kiuj almenaŭ du ankaŭ estas membroj de la sama Ligo.

Tial ni iris al Genevo; ni iris, ni iras k eble poste ankoraŭ ni iros tien! Ni ne opinias, ke por eniri en la templon de la paco estas necese fari bruon pri milito, ĉar ni ja ne volas kredi, ke la Ligo de Nacioj estas ia komedia scenejo, kie du aŭ tri ĉefaj potencoj devigas la modestajn naciojn ludi rolon de pulĉineloj. Obstine, ankoraŭ ni krede opinias, ke la ŝtatoj je dua vico—kiuj, cetere, estas la plimulto—havas ion utilan por fari, krom kalkuli pri la ĥoroj, kiuj mankas al ili por suferi la angoran sorton, kiun nun suferas Hispanio. Ni pledis serene antaŭ Geneva tribunalo ĉar nia fido, en tiu aspekto, estas trege fortika.

En la komenco, nia aserto pri la invado ŝajnis blufado de «ruguloj». Poste, nia voĉo havis ilustrojn de imponaj pruvoj. Kaj nun, kiam la Ligo de Nacioj jam scias senrefute, ke fremdaj armeoj invadas kontraŭleĝe la terenon de nia lando, tiam la sola rimedo, kiu aperas, estas iu bezitema rekono, kun solena tono, de tiu skandalo transdonante la aferon al tiu fama Komitato pri Ne-Interveno, kiu funkcias sub nebuloj de Londono.

Kio estas, por kio taŭgas tiu populara Komitato? Ĉiam, ekde la komenco, mi havis dubojn pri ĝiaj veraj celoj; duboj personaj, kiujn, pro tio mem, mi gardis por mi k ankoraŭ nun mi ne konsideras oportune plene laŭtigi. Mi provos esplori nur la oficialan flankon: La Londona Komitato certe fondiĝis por savi la pacon, evitante ke la hispana kverelo etendiĝus tra la tuta Eŭropo. Bona maniero por atingi tion, estas nature, ke per solena rigora k efika kompromiso, la nacioj partoprenantaj en tiu konvencio neniel liveradu al Hispanio trupojn, armilojn, teknikistojn nek iun ajn alian materialon por ŝveligi la militon.

Fakte, la Komitato kuŝas sur falsa ideo k funkcias sub granda eraro; jen do la fiaskaj rezultatoj: Falsa ideo ĉar, en la tasko por savi la pacon estas nepra premiso respekti la rajtojn, k en tiu aspekto, la komitato ne povas anstataŭi la Ligon de Nacioj tial ke, tiu delikata afero ne dependas de ĝia limigita povo. Kaj ĝi funkcias sub granda eraro ĉar, en konflikto kiel tiu nia, oni povas interveni per du manieroj: Ekzistas konkreta interveno tripona, rabema; tiun provokeman mikson, la Ligo de Nacioj devis k povis kondamni k malebligi. Ekzistas ankaŭ alia interveno; ĉiu jura pacema interveno per la efikaj instrumentoj k sanaj metodoj de la Ligo mem. Tiu ĉi interveno ne nur estas leĝa k permesinda sed eĉ ĉi interveno ne necesa trudo, kiun la Ligo nepre devus aplidiviĝa k necesa trudo, kiun la Ligo nepre devus aplikis. Tial la Komitato pri Ne-Interveno, fondita por eviti la fremdan intervenon de la hispana tragedio, sukcesis eviti nur la intervenon de la Ligo de Nacioj! Jen do granda vero.

Ĉiuj, kiuj atendas de tiu stranga Komitato asertojn k rezoluciojn, pri konkreta principo, funde eraras. La Londona Komitato, pro sia deveno, konsisto k funkcio ja ne kuŝas sur bazo de la Juro Internacia aŭ sur alia objektiva fundamento sed nur ĝi kaŭras sur la moviĝema planko de politika sablo. Tiu Komitato estas fikcio el

delegitoj de kelkaj registaroj reciproke sin gardantaj, de kelkaj potencoj reciproke sin timantaj, ĉambro kie Hispanio ne havas voĉon, kie la hispana epopeo ne ricevas studon nek ekzamenon tra la pura lorno de la rajto, de la pravo aŭ de la garantio de formala traktato. La suferado de nia nobla popolo influas tie nur kvazaŭ empiria afero el faktoj k laŭ maniero kiel ĝiaj sekvoj povas efiki, agrable aŭ malagrable, por la interesoj de la kvin grandaj potencoj ludantaj je la terura ŝako, kiun ni ĉiuj spertaj. Jen do la realol

Bedaŭrinda frukto de la Komitato estis la Kontrolo kies ruza apliko spektakle komencis post elŝipiĝo, en ribelaj havenoj, de abunda militmaterialo, sufiĉa—ŝajne sufiĉa—por venkobati la popolon k por triumfi la ribelintoj. Sed, ho miraklo! post pluraj semajnoj oni konstatas kun miro, ke tiu impona moderna materialo ne taŭgas nek sufiĉas por frakasi nin, ke la kontrolo, spite dezirojn, ne kapablas strangoli nin, malgraŭ ies kalkuloj. Tuj post akiro de tiu ĝena konvinko, ekaperas la konataj incidentoj en la Mediteraneo, kiuj abomene ne serĉas aliajn celojn ol renversi jam, pro netaŭgeco, la planojn de la mara kontrolo. Tiu perfida vundo efektiviĝis per la barbara skandalo de la fia bombardado kontraŭ Almerio; atenco ankoraŭ sen puno, krom la morala kondamno de la honesta universala opinio, al ĝiaj aŭtoroj. Sciu jam la tuta mondo, ke ajna eskadro povas fordetrui iun marbordan urbon sen protesto nek puno. Kia amara sperto, en nia korpo, kun tiel danĝeraj postsignoj!...

Alta devizo de la Komitato estas konservi la pacon. Sed por tio estas necese taksu unuavice, laŭ ĝusta valoro, la danĝerojn, kiuj minacas la pacon; la Respubliko ankaŭ volas k avidas pacon, ne nur por Hispanio sed por tuta Eŭropo, por la tuta mondol stulte estas aserti malsaĝe, ke ni deziras, kun perversaj intencoj, ion alian.

Se oficiale la kancelarioj ne sciigis pri la vero, almenaŭ la publika opinio jam konscias pri la reala situacio; pri la flanko kie kuŝas la rajto, pri la zono kie pekas la delikto. Tiu universala popola konscio estas multo, multo, sed ekzistas freŝa argumento, eĉ pli trafa: La nova Armeo de la Respubliko k ĝia obstino ĝui la liberon per la venko de Hispanio! En la komenco, la ŝtato perdis subite siajn armilojn k, eĉ pli malbone, estis atakata perfide de ili mem. Kaj el tiu konfuzo, post unu jaro, ĵus aperis mirinde perfekta armeo, kiu jam pruvadis, ke ĝi kapablas batali k venki. Jen do la hispana miraklo!

Mi aŭdas, sen pasio, parolojn pri planoj, pri politiko, pri diplomatio; tio por mi ne plene gravas... ĉar mi scias, pli emocie, ke ekzistas konkrete duona miliono da hispanoj, kun bajonetoj en la tranĉeoj, firme pretaj ne permesi ke la malamiko pasu plu sur ili.

Hodiaŭ, en ĉi tiu tago, al tiuj soldatoj flugas nia admiro k nia danko, kun la aserto ke ilia ofero tre estos utila por svingi niajn rajtojn, laŭ sola nun ebla maniero. Ni ne kulpas, se por gajni prestiĝon estas necese gajni batalojn. Oni trudis al ni la kruelan dilemon akiri la rajton per la forto. Ĉu forto do?... nu bone, jen la tutan de Hispanio! Post nia venko, sur tiu kampo de la forto, certe brilos la pura rajto de la Hispana Respubliko; ĝi brilos, tiel intense k hele, kiel brilas nun, en ĉielo, la suno de Madridol

Lia Ekscelenca Moŝto la Prezidanto de la Respubliko Emanuelo Azaña kaj Diaz

OFENSIVO DE NOVA ARMEO

Diri, ke ni venkos ĉar ni pravas, estus nur romantika argumento. De komence, fidante ĉion al la improviza impeto de la popolo, tio riskis pereigi la plej bonajn klopodojn de la amasoj.

Ĝis kiam la vorto «organizado» ne estis ripetita multfoje, la popolo ne sukcesis havigi al si taŭgan armilaron. Nun jes, nun la popolo posedas armeon, kapablan armeon, potencon k aŭdacan armeon!

Kun tiuj soldatoj, harditaj, forĝitaj en la fajro de la milito, oni povas trakuri kilometrojn k transsalti la vilaĝojn, kiujn okupas la faŝistoj. Instaligis la malamikaro en tiuj vilaĝoj. Ili kredis, ne plu esti devigataj forlasi ilin. En la plej bonaj domoj, ili stariĝis la oficejojn de «Falange Española» (*). El la stoploj eliĝis la «kacikoj» (**), kaŭrante, por iĝi ree vilaĝestroj. La bretaroj de la vinvendejoj ŝtopigis per boteloj de brando kun etiketoj, kies teksto estis: «Vivu la ĉefgeneralol!».

Oni ne timis ĝenojn tra tiu flanko de la fronto. Nek ili supozis, ke povus subite alveni armeo tia, kia ĝi prezentigis antaŭ iliaj tranĉeoj iun matenon, bruliganta de suno. La faŝistoj dronis en siaj tranĉeoj. Ili atendis, pleje, kelkajn disigitajn batalionojn. Sed, neatendite, ili konatiĝis kun tiu vorto: «kapableco!»

Alvenis du eskadretoj de aviadiloj kun la flugiloj ruĝkoloraj. Je sescent metroj, ili bombardadis la poziciojn. La bomboj falis en la tranĉeojn k en la remparojn brikaritajn. La ĉasaeroplanoj malsupreniĝis rapidege k mitralis la pikildratarojn. Je tri mil metroj, flugadis intertempe la italaj «Fiat», rifuzante la batalon. Tuj komencas nia artilerio. Niaj soldatoj ne malŝparas obusojn. De la montetoj ni vidis trafi la celon, situanta en kvaŝaŭ nigra funelo. Ekvesperiĝante, la kanonoj daŭrigis sian senlacan pafadon, disfalgante murojn, kun aŝiŝoj «falangistaj» pri jugo k saĝoj.

* * *

Oni memoras tiun vojkruciĝon de Pinto, ĉe la ŝoseo de Toledo, kie oni vidis ekaperi, en Oktobro, la unuaj tankoj de la solidareco. Estis tre malmultaj. Niaj soldatoj—kun la angoro

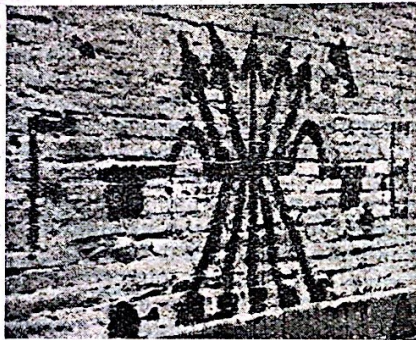
(*) «Hispana Falango». — Specife faŝista movado, politika kerno de la militribeo.

(**) «Caclique». — Politikaĉestro, kiu duonfide regis ankoraŭ; antaŭ la milito, sur la hispanaj vilaĝoj

de la retiriĝo k la laciĝo de centoj da kilometroj—akceptis ilin kun ĝojo k espero, k ekmarŝis post la maŝinoj, revante pri neebbla rekonkero.

Nuntage la Popola Armeo portas antaŭ si, en sia liberiga vojo, longajn vicojn da tankoj, kiuj forigas ĉiun baron. La tankoj de la popolo estas armilo bone uzata. La hispanaj junuloj, kiuj gvidas ilin, posedas ĝustan sencnon pri la vivo. Ili scias, ke ĝi valoras multe por lukti. Tre malmulte, en la horo de la morto.

Oni rigardas, kiel la tankoj grimpadis la montetojn, en atako al vilaĝo Quijorna. Kelkaj falegis sur sia dorso, vundite de la kanonoj de la faŝistaj pozicioj. La aliaj kontinuus k pistis la tranĉeojn de la civilgardistoj. La vicoj de tankoj ĉirkaŭis la vilaĝon.

Almenaŭ per emblemoj, la hispana faŝismo trompas neniu! Jugo k saĝoj, kiel klara blazono, malindigas muron de grava vilaĝo, ĵus rekonkerita en la fronto de Madrido.

Fera cirklo ĉirkaŭ la fortikaĵoj de la faŝismo! Kaj ili sufokis la reziston de la intervenistoj. Fine, ili saltis for el la tranĉeoj k kuris, kuregis supren al la monto, aŭdante la mortigan avizon de niaj tre laboremaj mitraliloj.

* * *

Ĉiu revolucio kreis grandan armeon. Armeo malsama de ĉiuj aliaj. La Francio de 1793. k la Rusio de 1918. scias multon pri tio. La revoluciaj armeoj havas multajn mankojn, ĝis ili alvenas al organiza punkto. Ili estas impetaj armeoj, sed ŝancelaj. Armeoj rapidaj, sed rapideco povas flui plurdirekten. Poste, ili fariĝas grandaj armeoj. Kiam tio okazas, la fino de la revolucio, de la revolucia milito—en nia kazo, civilmilito, ne provokita de ni, aliĝinta poste je invadmilito—proksimiĝas. Tio eble okazos en Hispanio. Tiuj korpusoj estas pretaj. Ĉiuj iliaj armi-

loj akordiĝas, k ĉiuj iliaj homoj scias ĉiam, kion ili devas fari en ĉiu momento de la batalo. Ĉiuj posedas politikan spiriton, klaran k konkretan. Tiu estis unu el la premisoj, kiuj ne ŝajnis tia al ĉiuj, kiuj ne povis kompreni, ke nia Armeo bezonis esti politika armeo.

Pro sia spirito—forta spirito, kiu kaptas la ĵus alvenintajn rekrutojn—tiuj homoj sin ĵetas blinde kontraŭ la malamiko en la fronto k trapasas, sentime antaŭ la terura pafado, super la abismo de brulanta tranĉeo.

Ili estas soldatoj, kiuj grimpas monteton, enmeze de la kruciĝantaj obusoj de la itala artilerio, kun la fiero de kanto proleta en la buŝo: la grandioza kanto de «La Internacio».

KONTRAŬJUDA PROPAGANDO

La faŝismo etendas siajn intrigojn al la franca zono de Maroko. Specialaj agentoj ekspluatas la tradician malamon de la mahometanoj al la judoj. Oni enkondukis en tiun regionon, verkon en araba lingvo, kies titolo estas «La juda danĝero», traduko de franclingva eldono.

En la kovraĵo estas jenaj vortoj: «Tiu libro enhavas la informojn de la publikaj k sekretaj kongresoj de la judoj k ilian gvidlinion por disvastigis sian influon sur la Terglobo. Ĝi publikigis nun en araba lingvo, por ke la mahometanoj konu la judan danĝeron k povu sin gardi kontraŭ ĝi. La verko konigas la celon k intencojn de la malamikoj de la mondo.»

La verko entenas antaŭparolon, «Vortoj de junulo», per kiu oni incitas la mahometanojn kontraŭ la judojn k la framasonojn. En ĝi estas dirite: «La civilmilito hispana estas frukto de la Framasonaro k de la Judaismo; baldaŭ ĝi ne povos esti detenita en la limo de Eŭropo, ĝi etendiĝos tra Norda Afriko k eksplodos fajro de nova milito tutmonda.»

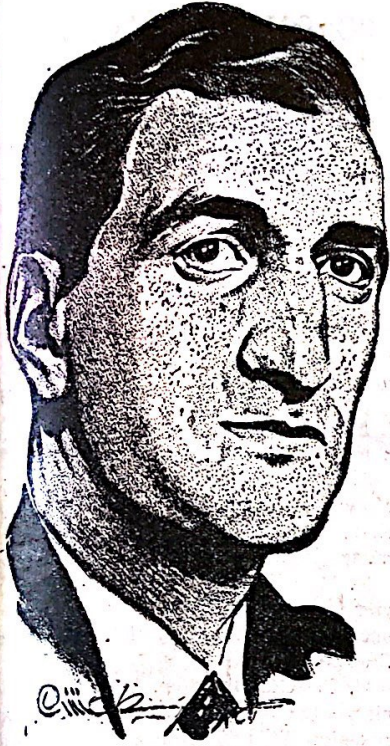
Ĉar la verko estas malpermesita en la franca Protektorato de Afriko, la Juda Ligo de Rabat petis de la Registaro, ke la ekzempleroj trafintaj la marokan teritorion, estu forprenataj.

La Faŝismo ja ne perdas tempon. Ĝi estas agemal Zorgu ĉiuj pri ĝi!

NEDERLANDANOJ!

La daŭra k trafa apero de la nederlandlingva reeldono de POPOLA FRONTO devas esti, por vi ĉiuj, honora flero kolektiva. La kurajaj iniciatintoj, kiuj tiel sukcese aperigis jam du numerojn deziras fervore dividi kun vi la laŭdojn k zorgojn de tiu uila laboro. Helpu ilin tuj senhezite! Skribu hodiaŭ mem al jena adreso:

K-do H. J. NIEUWENHUIZEN
Laakhof, 37. — HAGO (Nederlando)

La digna katolika Prezidanto de Baskio Antono Aguirre

regas ĉirkaŭ la senfruktaj riĉaĵoj. La gigantaj kamentuboj staras senfumaj. En la ĉiam eterné bruanta zono, pezas plumbe nun densa silentego. Mankas brakoj por pagi la fakturojn de Hitler k de Mussolini. Mankas brakoj por produkti militmaterialon por Franko k liaj aliancanoj. Urgas solvi la problemon! Ili supozis, ke la konkero de Bilbao donus al ili senliman riĉecon k eblojn senlimajn. Sed ne restas laboristoj en Bilbao. Se restas kelkaj, ili sin kaŝas, ne atentis la alvokon k serĉas la manieron, profiti la noktan mallumon por kuri for, al siaj klasfratoj.

La «naciistoj» k la invadistoj ja povas fari perfortan varbadon en la cetera parto de Hispanio sur kiu ili regas aŭ importi sklavecajn homojn el ie ajn. Sed ili rapidu, ili gajnu tempon, ĉar la cirkonstancoj estas al ili, de tago al tago, pli malfavoraj. Kaj fine, ili bedaŭros, ke ili ne eltiris al si ĉiujn promesitajn rezultojn el la konkero, kiu laŭ deklaro de Franko mem, kostis al ili dudek-du mil homojn. Konkero, kiu—ili esperis—estus la ŝlosilo de la milito. Sed la milito komencas nun, niaflanke, post longa unujara streĉa rezisto de la popolo preskaŭ sen armeo, ĝis nun...

TRAGEDIO DE RABISTOJ

La baskoj, en mirindega kontrasto al barbaraj faŝistaj metodoj, detruis morale la efikon de forlasenda maŝinaro nur per volonta foriro de la homaj brakoj.

MAŜINARO SENUTILA

Kiam la germanaj aviadistoj detruis la baskan regionon k ekstermis senkompate la enloĝantojn, Franko sin turnis cinike al la mondo k diris, ke Durango k Gernika estas fordetrinitaj de la «ruĝuloj».

Neniu kredis tiun kalumnian mensogon de la ĉefgeneralaco. Des pli granda estas tiu falsaĵo, post legado de la manifesto, kiun Prezidanto Aguirre dissendis al la tuta mondo. En ĝi, la Baska Registaro proklamis, ke forlasinte la ĉefurbon, ĉio restis en ordo, sendifekte funkciebla. La baskoj povus esti ruinigintaj en cindron la fabrikojn, la maŝinojn, ĉiujn ilojn de laboro de sia riĉa zono, anstataŭ liveri ilin en bona stato al la okupontoj, kiuj uzus ĉion tuj kontraŭ la evakuintoj. Sed la baskoj amas profundege sian naskiĝlandon k ili ne volis fari al ĝi malbonon, laŭ kruda, sed natura leĝo de milito.

Tie restis do, pretaj por funkciado serve al la novaj mastroj, la kolosaj fabrikoj, kuŝantaj ĉirkaŭ Bilbao, apud la rivero, kun la neeviteblaj damaĝoj okazigitaj de la faŝistaj artilerio k aeroplanoj. Krom tio, la laborejoj restis en bonaj kondiĉoj por tuja produktado. Kun doloro, la laboristoj forlasis ĉion, sed ili ne kuraĝis detruiri ĝin. Tio ŝajnus al ili, ke ilia koro estas samtempe detruata... Karese ili adiaŭis la laborlokojn ĉe sia necesa foriro.

La tragedio de la rabistoj estas instrua k plensignifa. La novaj faŝistaj mastroj ne trovas brakojn por la fabrikoj. Ankaŭ ne por la tiom sopiritaj minejoj. Nek per petoj nek per minacoj, ili sukcesas varbi laboristojn! Soleco

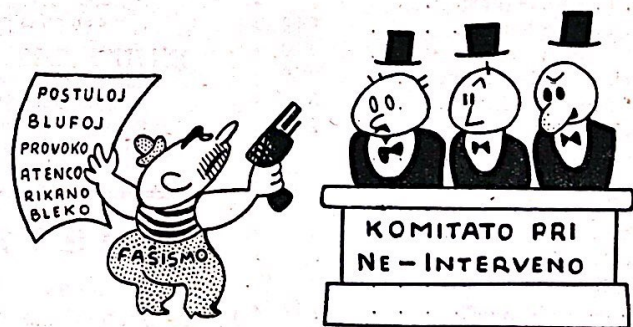
SENPAĜA REKLAMO

Ordinara k ĝentila kutimo, inter kolegoj, estas la interŝanĝo de iliaj respektivaj eldo-

naĵoj. Fidela al tiu elementa normo POPOLA FRONTO vizitas akurate ĉiunumere la redak-tejojn de ĉiuj Esperanto-gazetoj el kiuj, preskaŭ ĉiuj komplimentas nin per sama reciprokeco. Tamen, unu el la esceptaj kazoj, de sistema mal-atento al nia gazeta ekzisto, estas la konata periodaĵo el Budapeŝto «Literatura Mondo» kiu, tra bonanima kampo de nia verda movado, pe-dante k memlaŭde, fosas nur sian propran sulkon

Ni ne almozas amikecojn, kiujn cetere ni ne bezonas. Ni mencias nur kolegan «samideanan» konduton por publika juĝo. Kompare kun ĝia luksa papero k dika paĝaro, nia modesta revueto ne gajnas poentojn. Sed ankaŭ ne; ho, tute nel ĝi perdas la moralan prestiĝon de humana verko, kiu ricevas, por sia materia vivo, la centimojn de kvin miloj da legantoj, k glutas, sub premo de angoraĵ cirkonstancoj, horojn de ripozo, rezervojn de sano k eĉ pecojn da vivo de siaj prizorgantoj, sen forgeso, en kruda k tro seka temo, al stila estetiko, kun atento al arto k sen ofendo al la bona eduko k socia deco.

Ĉar la negoco estas la negoco, el tiu ĉi senpaga reklamo por «Literatura Mondo» profite ni faris ankaŭ memlaŭdon, iomete imite al grava tre komerca paro, en lula arĝenta duopo...

La apaĉo prezentas «senkulpigojn» al la juĝistoj.

La fidela Insulo

Unu sola insulo, renversinte antaŭ unu jaro la internan faŝismon, restis fidela al la Respubliko; ĝi estas Menorka, dua laŭ amplekso k unua laŭ strategia vidpunkto, el la kvin insuloj de la Baleara arkipelago. Mahon, gaja ĉefurbeto de tiu potenca popola ciadelo, en la Mediteraneo, rezistis jam multfoje la atakegojn de la itala faŝismo; sed Mahon, kun obstinaj defendantoj, per taŭgaj kanonoj, faligis multajn nigrajn aviadilojn. La sola respublikana insulo, modelo de sindonemo k logaleco estas unu mirinda ek-zemplo pri kuraĝa logantaro, kiu blokiita ĉirkaŭe de malamika maro eltenas gardostare la rajton, liberon k dignon de la nova Hispanio, kiu rigardas kiel juvelon la solan insulon, kiu nun bata-las kontraŭ la plej modernaj piratoj de la antikva maro latina.

NATURA KONSEKVENCO pro nia terura milito estas la kreskanta plikariĝo de la papero, poŝto, presado k klišoj por la eldonado de POPOLA FRONTO. De la unua numero ĝis nun trioblighis la prezoj! Pliaj vortoj superfluas, ĉu ne?...

GENERALA INTERNACIA ADRESO
nur por mono
GUSTAVE FARENC
55, Rue Brise-Pain
Poŝtekonto 13944 Orleans
ORLEANS (Loiret) FRANCIO

NEDERLANDA ADRESO
nur por mono de holandanoj
PETRO van der PLANK
Van Speijkstraat, 48-1
poŝtiro 245542
AMSTERDAM W. Nederlando

ANGLIO.—K-do O. MELTON.—25 Fowler Str. Nechells, BIRMINGHAM 7
SVEDIO.—ARBETAR ESPERANTISTEN.—Barnhusgatan 8 ö. g. n. b.,
Poŝtiro n.º 53411, STOCKHOLM

BELGIO.—K-do M. DELFORGE.—33, Rue de Heigne,
Poŝtiro 199106, CHARLEROI

REDAKCIA ADRESO POR ĈIO ALIA

POPOLA FRONTO—Mar, 25, Valencia (Hispanio)

Eldonkvanto de ĉi tiu numero:
5200 ekzempleroj

NIA MUNICIO

Valencia esperantistaro.	58'80	ptoj.
G. P. de G.—Barcelona.	5	»
P. S.—Orihuela.	6	»
K. B.—Albacete.	25	»
J. M. B.—Cedrillas.	10	»
L. C.—Cedrillas.	10	»
F. C.—Cartagena.	12	»
A. M.—Benetuser.	5	»
J. R.—Villareal.	10	»
L. V.—Haarlem.	5	gd.
Sekcio FLE.—Aalsmer.	1'60	»
D. v. M.—Amsterdam.	0'20	»
H. W.—Amsterdam.	0'50	»
H. S.—Amsterdam.	4	»
A. L.—Amsterdam.	1	»
A. L.—Sonburg.	0'50	»
FLE-anoj noktpromenantoj.	2'20	»
Sekcio FLE—Schagen.	2'30	»
Sekcio FLE—Zwolle.	5	»
Sekcio FLE 5—Rotterdam.	2'60	»
G-kdoj. V.—Meppel.	1	»
K-do. L.—Meppel.	0'50	»
J. T.—Skarblacka.	3	sv.kr.
C. F. N.—Tillberga.	2	»
L. A.—Skovde.	5	»
A. M.—Montpellier.	25	ffr.
G. N.—Ostergatan.	1'50	»
J. W.—Morlaix.	20	»
L. A.—Minneapolis.	22'22	»
Groupe Esp. du Travail.— Lens.	10	»
Cekoslovaks.	15'15	»
Mlle. L. L.—Toulouse.	10	»
Klubo Esperantista—Amal.	62'50	»
C. V.—Vaulx en Velin.	10	»
V. S.—Praha.	7	»
M. D.—Charleroi.	52'31	»
M. L.—St. Quentin.	10	»
K-do. M.—St. Quentin.	10	»
A. A.—Savigny s/ Orge.	5	»
J. B.—Gablonz.	25	»
J. K.—Plzen.	52'09	»
F. P.—Paris.	15	»
K-do. D—Paris.	10	»
G. N.—Stockholm.	60	»

INTERESA PETO

Ni insiste petegas ĉiujn enlandajn esperantistojn, kiuj deĵoras en la Popola Armeo, ĉu en la batalfrontoj, ĉu en la ariergardo, sendi al ni sian nomon k adreson, por pretigi kompletan liston de esperantistaj armeanoj.

KONSTANTE vi devas diskonigi la enhavon de niaj artikoloj por helpi la lukton kontraŭ la faŝismo.

FERVORE vi devas popularigi ĝenerale nian gazeton, inter viaj amikoj k korespondantoj, por helpi la praktikan aplikon de Esperanto je la servo de la popolaj libero, kulturo k progreso.

KONSCIE vi devas kompreni, ke kiam ni skribas la esprimon «nia» gazeto, tio plene signifas ke ĝi estas kune via k nia.

ENTUZIASME vi devas labori por ke la komuna verko estu grava gazeto esperantista kun multaj, tre multaj, miloj pli da kontentaj legantoj en la tuta mondo. Tio estas ebla, eĉ facile atingebla! dependas nur de via kunlaboro...

LASTA HORO

Neatendita estis la popola ofensivo en la sektoroj de Madrido. La malamiko perdis gravajn poziciojn el kiuj ĝi, per furiozaj kontraŭatakoj, intencas repreni kelkajn. En ĉiuj ceteraj frontoj la situacio ne montras reliefajn ŝanĝojn. En la aero, la respublikanaj flugiloj plene mastras; la faŝistoj perdis, dum unu semajno, pli ol kvindek aviadilojn; en tiu sama spaco ni perdis nur sep. En la internacia fronto, nia prestiĝo kreskas daŭre en la popolaj tavoloj, dum la sabotado tre persiste agas en la angla Ministerio por eksterlandaj aferoj...

Presejo de J. Olmos, Alicante, 53, Valencia

POPOLFRONTA LETERUJO

V. S.—Strasnice, Praha.—Responde al via p. k. al K-do. Farenc, vi ricevos senpagan bultenon.

G. N.—Stockholm—Kun estimo ni dankas pro via mensendo k tre speciale pro via interesa, elkora k ĝusta letero. Akceptu sinceran saluton! La gazeteltranĉaĵoj kun tradukoj trafis nin.

J. A.—97 Brigada Mixta - Cartagena—Ni sendos al vi ĉkde nun POPOLA FRONTO. La abono estas laŭpova, ne deviga k senfiksa tarifo. La elspezoj kreskas!

F. V.—Tarrasa—Ni notas, kun danko, la enhaven de via poŝtkarto.

J. M. Tarrasa—Danke ni ricevis leteron kun sciigoj k afablaj vortoj por ni.

K. B.—Albacete—Ni ricevis viajn leterojn. Monon ni kvitanas en la koncerna rubriko. Ni presigas la alvokon, de vi indikita. La numerojn, kiuj mankis al vi, ni jam sendis.

M. M.—Tallin—Ni legis kun dankosento vian ŝatatan poŝtkarton. Libervolan mondonacon vi povas sendi al nia Peranto en Francio.

M. E.—Córdoba (Rep. Argentina)—Alvenis via letero kun bankĉeko, kiun ni provos enkasigi. Se ni sukcesus enspezi, ni kvitanacos en «Nia Municio». Saluton k dankon!

INFORMEJO

ONI INFORMAS, KB

K-do. Enrique Martín Rubi, kredeble mortis surfronte, batalante kontraŭ la faŝismo. Pluaj detaloj haveblaj ĉe «Laborista Esperanto-Grupo», Str. Milicies Catalanes, 56.—TARRASA (Barcelona).
La ĝusta adreso de nia kunredaktoro, kamarado R. Kiles estas tiu, kiun ni publikigis en nia antaŭa numero, sed sen la vorto GUADALAJARA.

NOVA GAZETO HISPANA

La esperantistaj kamaradoj de la C. N. T. en Barcelono aperigas jam, kun nova k plata presista vesto, sian ŝatatan gazeton «Informa Bulteno» kiu detale k entuziasme defendas, en rilato kun nia lukto antifaŝista, la specifajn vidpunktojn liberecanajn de tiu veterana sindikata organo. Antaŭen, amikoj!

HOLANDAJ VOLONTULOJ EN HISPANIO

A T E N T U !

Nun «Popola Fronto» ankaŭ aperas holandlingve, la prizorgantoj decidis sendi ĝin senpage al ĉiu, en Hispanio, batalanta k-do. Bonvolu sendi k disvastigi tuj ĉi tiun novajon al ĉiuj lokoj, faru peton pri tio al k-do: P. G. v. d. Plank - v. Speijkstraat, 48, I. AMSTERDAM W. (Nederlando)

KORESPONDADO

Simple trilingva anonceto 4 f. fr.
HISPANIO.—SAT-ano batalanta en la Internacia Brigado petas fotomaterialon por aparato «Kodak 620» t. e. filmrulo de grandeco 9 x 6 1 2 cm. Por ĉiu filmo unu foto interesan de la fronto mi sendos kun mia subskribo. Johano de Strasser, S. R. I. Plaza Altozano num. 71.—ALBACETE.